

Esterri de Cardós, 1932-4). *Tapell* civ. «tapas de cama» (Aina Moll, RFE XLI, 349). *Tapany*, i amb propagació de nasal *tampany*. *Taparada*. Viu sobretot en ross. i NE. del Princ.: ens forneix una de les dates més antigues de mots d'aquesta família, aplicada a l'obstrucció de corrents o masses d'aigua: «no gos fer *taparada*, ne degun empatxament per reguar, en lo dit rech» 1372; el plural *taparades* en un doc. de 1332, i de nou el 7404 (InvLC); «una *təpərādə*» 'presa resclosa' Illa de Tet, 'una resclosa és una *təpərādə* per mor de fer venir l'aigua' Cornellà de Cfl. No cessa amb les Alberes: car a Malgrat de Mar donen aquest nom a la mota vora un rec o gorg per defensar de la inundació (1964); *taparrada* (Lluç., AlcM, cf. s. v. *timpà*). *Taparró* 'moc condensat en el nas d'una criatura' general en el Princ. *Tapandes*, format segons *tirandes*. *Tapanta*, V. *tabanta* (*tabard*). *Taper*. *Tapeta*. *Taperot*; *taperotada*. *Tapolar*. *Taponar* del fr. *ta(m)ponner* i cast. *taponar*. *Tapussar*; *tapús*; *entapussar*.

Atapar, rar en català i suspecte de calc castellà, *ataponar*: el DAG. en porta tres o quatre exs. de documentació oficial del S. XVI (*atapat* i un *d'atapar*); «*atapar la vista*» parlant d'un envà mall., a. 1595 (BSAL VIII, 140b).

Destapar [fi S. XIV]: «lo parlar axí buyda e fa evaporar lo cor, axí com axeta o duyl de vexell *destapat*, buyda lo vexell fins que res no y roman dins», Eiximenis (*Terç*, § 392); «la bahor o ardor del foc: fervor; *destapar* lo forn: aperire furnum; aguardar que s'passe la gran bahor», OPou (*ThPu.*, 219). *Entretapes*. *Estapolany*, V. *estopa*. *Retapar*; *retap*; *retapa*.

Destapada; *destapador*; *destapadura* [Belv.]. *Destapament*; *destapamenta*.

CPT.: *+Beu-i-tapi's*, una font de ~, és la mena que es troba en terrenys molt secs: petita mina o aljub, que després de beure'n uns glops, hom ha de tapar amb un tap penjat allí, perquè el petit dipòsit no s'escoli: sentit en comarques interiors del Princ. veïnes del cat. central [1955].

Tapabala. *Tapaboques* [Lab., DAG.], no m'és familiar ni crec gaire genuí dir *tapaboca*: és un *tapaboques*: «un grup de gitanos, recolzats a la paret --- mal atrebuats en *tapaboques* de llana groga», Em Vilanova (O. C. II, 121); preferible a *bufanda*. *Tapabruits* es pot dir d'un parrac autèntic, però més sovint és amb el sentit figurat de cosa o persona de poca consideració, que dissimula una situació poc exemplar: «Un cop a Vilaniu, me'l teniu ficat a casa, condemnant-se a un retraïment complet; l'Adela, buscant un *tapabruits*, va tenir la xaripa d'atrapar-ne un de vellot, que s'empassa la columnària igual qu'un ralet; y ab ell la teniu: sense fer-se ab sos germans, y dant-se la gran vida, en tots sentits», Noller (*La Bogeria*, 90.8 = O. C. v, 80); «no agafaré aires de gran senyora, com tu de gran senyor; --- no faré 'aspavientos' de paraules estranyes per cobrir-me amb *tapabruits* --- però tinc tranquil·la la meva consciència, que val --- més que el teu saber», id. (*Febre d'Or* II, 181.10f.). *Tapacames*. *Tapacoll* [Lacav.]. *Tapacostures*. *Tapacul*. *Tapafaldilles*.

Tapafijos mena de peix 'rèmols' (Benidorm) (1963).

Anàleg a *pixota* i *tapaconys*, noms de peix amb la mateixa al·lusió tribàdica, el darrere és el nom que donen a la Platja d'Aro al que en el Mareme anomenen *tacó* (1984). *Tapafoc* (DAG.). *Tapaforats* [Lab.]. *Tapafunda* [DAG.]. *Tapajuntes*; *tapajunts*. *Tapamorros*. *Tapamorts*. *Tapanieres*. *Tapapeus*. *Tapaportes*. *Tapaserrell* [DAG.]. *Tapa-sol* [DAG.]; *tapa-solet*. *Destapabarrals*. *Destapabotelles*. *Destapaparedades*.

¹ En aquest sentit es pot esgrimir també l'existència d'una forma *zapa* o *sapa* del gallec del N., amb bones aparences de manlleuada del sueu, veg. la nota 1 del DECH: s'argumentaria que si *zapa* i *zapar* vénen del sueu, augmenta la versemblança d'un manlleu del gòtic en la resta de la Península. — ² Més llenguadocià que gascò en el sentit de 'tancar': en el m. «fermer la porte» de l'ALGc. (III, 908) *tampà* la p. es troba només a dos punts del baix Arieja lld. mentre que la resposta és *barrà* en el domini gc., si bé admetent-los tots dos a quatre punts de la zona fronterera (des d'Auzat i Port d'Aulús al N.). El substantiu s'estén més: *tampát* m. «planche mitoyenne à l'étable»: des de la V. d'Aran al NO. fins al N. de HPyr. i E. de BPyr. (amb metàtesi de *paniát* en un punt vora Tolosa) (IV, 1175). El significat aquí mostra més aviat la intervenció de TANCAR que la d'estampir.

Tàpara, V. *tàpera* *Tàpara* o *taparà*, noms d'ocell onomatopeics *Taparada*, V. *tap* *Taparera*, V. *tàpera* *Taparol*, *taparrada*, *taparró*, *taparussa*, V. *tap*

TAPAS o TAP, 'capa de terra gredosa afetgegada fins a consistència quasi pètria', junt amb el verb ATAPEIR o *atapir*, mots comuns amb els oc. *tap* i *atapi*, vénen probablement d'una arrel TAP! creada sobre el so de piconar materials o esclafar-los, amb petits xocs, tornant-los compactes; un altre mot d'aquesta formació sembla ser TÀPIA, comú a totes les llengües hispàniques i pirenaïques, que ja es degué crear en la forma *TAPIA en el nostre llatí vulgar. □ ¹ *doc.*: *tap*, 1851, Escrig; *tapàs*, Escrig i DAG.; l'oc. *tap*, S. XIII; *tapir*, 1647, DTo.; *atapeir*, Belv.; *tàpia*, 1114.

Encara que negligit pels diccs. *tapàs* és un mot molt conegut pertot, en el camp, a la major part del Princ., i gran part del P. Val. No el registrà la bona lexicografia fins al DAG.: «*Tapàs* (Esplugas de Francolí) la pedra no viva, la pedra flonja o fluixa, que no és prou feta», «*tapassot*: la capa argilosa que es troba a poca fondària de terra, que les pluges no traspassen» (i remet al mall. *tenassa*). Escrig, 1851, de *tap* remet a «*tapàs* (p. 816a): el lecho o capa de algún espesor, que acaba algún terreno; también, la misma piedra». De fet, res més corrent que sentir a un pagès que ha cavat o llaurat fins al *tapàs*. Com que està més o menys petrificada: «al fons, la primitiva cova de caçadors, engrandida, tenia dues habitacions i una galeria; era una mena de vivenda troglodita, amb pedrissos tallats al *tapàs*, estaques per penjar-hi coses, i nínxols buidats dintre la terra, que feien d'armaris», Puig i Ferrater